

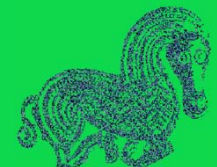
Ministarstvo poljoprivrede - Uprava veterinarstva

Enzootska leukoza goveda (ELG) u Hrvatskoj

***(rezultati dosadašnje provedbe mjera, trenutna situacija
te prijedlog nastavka programa u 2013. godini)***

Zagreb, 11. prosinca 2012.

SADRŽAJ

- 1) Koji je smisao i krajnji cilj provedbe nacionalnih programa iskorjenjivanja određenih bolesti ?**
- 2) Zablude i glasine o provedbi programa !**
- 3) Enzootska leukoza goveda (ELG) - činjenice**
- 4) Situacija sa ELG u 2012. godini**
- 5) Nastavak programa ?**
  - obvezni uvjeti pod kojima se program može provoditi**

Zašto provodimo programe kontrole određenih zaraznih bolesti ?

- **Zaštita zdravlja životinja**
- **Zaštita zdravlja ljudi**
- **Veća produktivnost stada**
- **Slobodan promet životinja**
- **Trgovinska ograničenja...**
  - **Promet unutar zemalja članica EU**
  - **Pristupanje EU ? Ovo nije uvjet za pristup.**

zdravstveni
razlozi

ekonomski
razlozi

Preuvjeti za početak sustavne provedbe programa iskorjenjivanja...

- **Registar životinja, označavanje – računalna baza**
  - Aplikacija – razvijena u suradnji s HPA
  - nužan preuvjet -> migracije, brojno stanje, sljedivost
- **Zakonska osnova, usklađivanje propisa**
  - ključni zakonski akti su **preuzeti i prilagođeni našim uvjetima** tijekom 2007. – 2010. godine (EU pregovori – poglavlje 12.)
- **Edukacija veterinarara, informiranje uzgajivača**
  - različita (stroža, detaljnija, ili jednostavno drugačija) pravila u odnosu na dosadašnje mjere
  - značaj statusa u budućnosti
  - **zemlja službeno slobodna od određene bolesti, kao krajnji cilj**
- **Ekonomski detalji provedbe**
  - sustavna provedba mjera, do ostvarenja cilja
  - najveća sredstva Uprave veterinarstva izdvajaju se u ove programe
  - očekivani broj zaraženih životinja -> štete – isplata posjednicima

Najznačajnije bolesti goveda, prepoznate od strane EU...

- Propisana ograničenja u međunarodnom prometu, još od 1964. godine, u cilju suzbijanja i iskorjenjivanja...

TBC

**Bruceloza
goveda**

ELG

- **Ključne karakteristike:**
  - **Utjecaj na zdravlje ljudi (zoonoze)...**
  - **Kronične – teško ih je iskorijeniti**
  - **Ekonomski učinci na gospodarstvo**

Koliko to sve košta ?

2011. godina... uključeno uzorkovanje, pretrage uzoraka i isplata šteta:

TBC
26 milijuna
kuna

ELG
18 milijuna
kuna

Bruceloza
10 milijuna
kuna

Međusobna komunikacija, neophodna za uspješnu provedbu programa

Pokazatelji kretanja broja goveda u RH (prosinac 2011. – prosinac 2012.)

mjesec	ukupan broj goveda	broj krava	broj stada (JIBG)
12/2011	506426	202076	40228
02/2012	501529	201565	40162
05/2012	501505	200235	39506
08/2012	503078	199116	39254
10/2012	495342	194911	38690
11/2012	494521	193541	38509
12/2012	490494	190885	37872

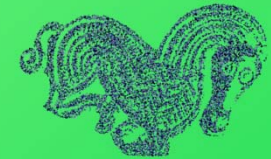
TBC i bruceloza goveda

- Treća godina provedbe TBC programa
- U 2012. godini broj pozitivnih goveda je **dvostruko** manji u odnosu na prethodne dvije godine -> daljnja korekcija mjera, nastavak u 2013. godini
- Druga godina provedbe programa po pitanju bruceloze – nema potvrđenih slučajeva
- ***U ovom trenutku udio stada službeno slobodnih od TBC iznosi oko 95% na nivou čitave zemlje, jednako tako vrijedi i u slučaju bruceloze goveda***
- U slučaju bruceloze/ELG tovna stada nisu uključena, status će steći posredno

Zašto dodjeljujemo statute na ovaj način, takve mjere provodi gotovo nitko u Europi, zašto smo pametniji od svih ?!

- Pravila za ostvarivanje uvjeta (stado -> regija -> država) su jasno propisana. Ukoliko želimo ostvariti cilj, to je potrebno učiniti na propisan način.**
- Jednako je tako i s načinom iskorjenjivanja svake pojedine bolesti**
- Većina EU zemalja je statute po pitanju navedenih bolesti već odavno ostvarila**
- I u tim se zemljama provode testiranja, ali u manjem opsegu (u svrhu kontrole i održavanja statusa)**

Statusi EU zemalja (ELG) – 2012.

DRŽAVA	STATUS	DRŽAVA	STATUS
Austrija	Službeno sl. država	Španjolska	Službeno sl. država
Luksemburg	Službeno sl. država	Cipar	Službeno sl. država
Belgija	Službeno sl. država	Latvija	Službeno sl. država
Nizozemska	Službeno sl. država	Litva	Službeno sl. država
Češka	Službeno sl. država	Portugal	Službeno sl. regije
Ujed. Kraljevstvo	Službeno sl. država	Poljska	Službeno sl. regije
Danska	Službeno sl. država	Italija	Službeno sl. regije
Slovačka	Službeno sl. država	Rumunjska	Službeno sl. stada
Finska	Službeno sl. država	Bugarska	Službeno sl. stada
Slovenija	Službeno sl. država	Mađarska	Službeno sl. stada
Francuska	Službeno sl. država	Grčka	Službeno sl. stada
Švedska	Službeno sl. država	Malta	Službeno sl. stada
Njemačka	Službeno sl. država	Estonija	Službeno sl. stada
Irska	Službeno sl. država		

Provedba programa – glasine, mitovi... istine (2)

Odšteta iznosi 1.000 – 2.000 kuna po kravi !!!

Veterinarski lobi se bogati na hrvatskoj stoci i hrvatskim uzgajivačima !!!

Kamioni dolaze noću i odvoze životinje u nepoznatom pravcu !!!

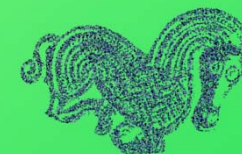
- Zakon o veterinarstvu jasno propisuje način i uvjete za naknadu štete. *Puna vrijednost životinje!* Ne klaonička vrijednost. U procjenu su uključene dob, stupanj graviditeta, gojno stanje, mliječnost, pasmina...**
- Zakonski rok 90 dana**
- Transparentnost -> rješenje veterinarskog inspektora; procjena u Upravi -> rješenje o isplati - > isplata**

Provedba programa – glasine, mitovi... istine (3)

S jedne strane uništavamo nemilice hrvatsku stoku, a istovremeno uvozimo bez ikakve kontrole goveda s trulog zapada ?!?

- Zakonodavstvo -> usklađivanje -> poglavlje 12.**
- HR certifikati su već godinama usklađeni s EU certifikatima – u HR ne mogu ući životinje koje nisu službeno slobodne od određenih bolesti (goveda TBG, Bruceloza, ELG – ovce i koze B. melitensis)... U slučaju da se radi samo o službeno slobodnim stadima (a ne zemlja ili regija), životinje se dodatno testiraju prije izvoza -> certifikat**

Provedba programa – glasine, mitovi... istine (4)

~~Program se provodi zato što je netko dogovorio u pregovorima da moramo smanjiti broj krava pa je sada namjerno izmišljena bolest i lažno pozitivni rezultati !?~~

- Očita i potpuna besmislica. Teorija zavjere.**
- Postoji niz čimbenika zbog kojeg broj goveda u HR nažalost vrtoglavo pada. To nije hrvatska specifičnost, no mi taj pad možemo usporiti, odnosno kontrolirati.**
- Iskorjenjivanje zaraznih bolesti dugoročno taj pad USPORAVA/SPREČAVA.**
- Hrvatsko stočarstvo u odnosu na ukupnu populaciju domaćih životinja u EU ?**

Enzootska leukoza goveda,

1/2

- **Kronična zarazna bolest goveda**, proširena u svjetskim razmjerima
- **Bolest nije moguće liječiti**, niti postoji cjepivo kojim bi se moglo zaustaviti širenje
- **Skupina RETROVIRUSA (AIDS, IAK)**
- U Hrvatskoj prisutna od kraja 70-tih godina
  - da, uvezena je iz Europe...
- **Bolest velikih farmi**
  - Nakon rata – rasformiranje farmi, prodaja i drugi načini prometa – početak opsežnijeg širenja bolesti

Enzootska leukoza goveda,

2/2

- **Najveći problem jest u tome što je bolest vrlo teško prepoznati** – najčešće nema vidljivih kliničkih znakova, osobito u početnoj fazi bolesti
- Jedini pouzdan način za potvrdu bolesti je serološko testiranje goveda
- **Štete su posredne, ali izuzetno velike** (slabija mliječnost, slabije koncipiranje, odbacivanje trupova na liniji klanja)
- **Ova bolest nije zoonoza** -> razlozi za iskorjenjivanje su isključivo ekonomski

Enzootska leukoza goveda u RH

- Pretrage se provode već desetljećima
- Obavezna pretraga prije stavljanja u promet goveda starijih od 12 mjeseci

- U 2011. godini mjere su se provodile na isti način kao i ranijih godina, ali je obuhvaćena čitava populacija !

Godina	Broj pretraženih goveda	Pozitivna goveda
2006	33067	93
2007	76640	131
2008	42968	712
2009	57889	634
2010	26057	144
2011	235000	1257

Specifičnosti ELG u Hrvatskoj, u odnosu na pojavu bolesti u drugim europskim zemljama

---

Enzootska leukoza goveda u RH (rezultati akcije u jesen 2011. godine)

- 1) Pozitivan nalaz zabilježen je u 2011. godini kod **0.5% testiranih goveda** (uzorkovano je ukupno više od 235.000 životinja)
- 2) Pozitivan nalaz krvi u 2011. godini zabilježen je u **0.8% pretraženih stada**
- 3) Bolest je u najvećoj mjeri prisutna na području Osječko-baranjske županije, uz nju i u ostalim slavonskim županijama
- 4) Sisačko-moslavačka... zajednički pašnjaci
- 5) **1.201 pozitivno govedo (336 stada)**

Enzootska leukoza

Goveda (ELG):

Pozitivni slučajevi:

IX.- XII. 2011.

Goveda, 2012.

Županija		Žarišta 2011.	GOVEDA 2011.	GOVEDA 2012.
1	Zagrebačka	8	14	5
2	Krapinsko - zagorska	2	3	-
3	Sisačko - moslavačka	43	288	20
4	Karlovačka	-	-	-
5	Varaždinska	2	4	-
6	Koprivničko - križevačka	6	14	8
7	Bjelovarsko - bilogorska	8	19	20
8	Primorsko - goranska	1	1	-
9	Ličko - senjska	1	1	-
10	Virovitičko - podravska	19	32	8
11	Požeško - slavonska	11	26	1
12	Brodsko - posavska	24	57	151
13	Zadarska	2	11	-
14	Osječko - baranjska	166	623	278
15	Šibensko - kninska	5	13	-
16	Vukovarsko - srijemska	22	41	11
17	Splitsko - dalmatinska	9	13	1
18	Istarska	3	7	20
19	Dubrovačko - neretvanska	4	34	-
20	Međimurska	-	-	-
21	Grad Zagreb	-	-	-
UKUPNO - HRVATSKA		336	1201	523

ELG – situacija u 2012. godini

- **ČINJENICE:**
- Provode se mjere u pozitivnim stadima, sukladno novom Pravilniku... (NN, 30/2012)
- Provode se propisane pretrage prije stavljanja goveda u promet
  - Ključna mjera u suzbijanju zaraznih bolesti općenito !
- Pretraga na velikim stadima, gdje su uzimani samo uzorci mlijeka, **NIJE DOVRŠENA** (predviđeno za proljeće 2012. godine... ali program nije nastavljen)

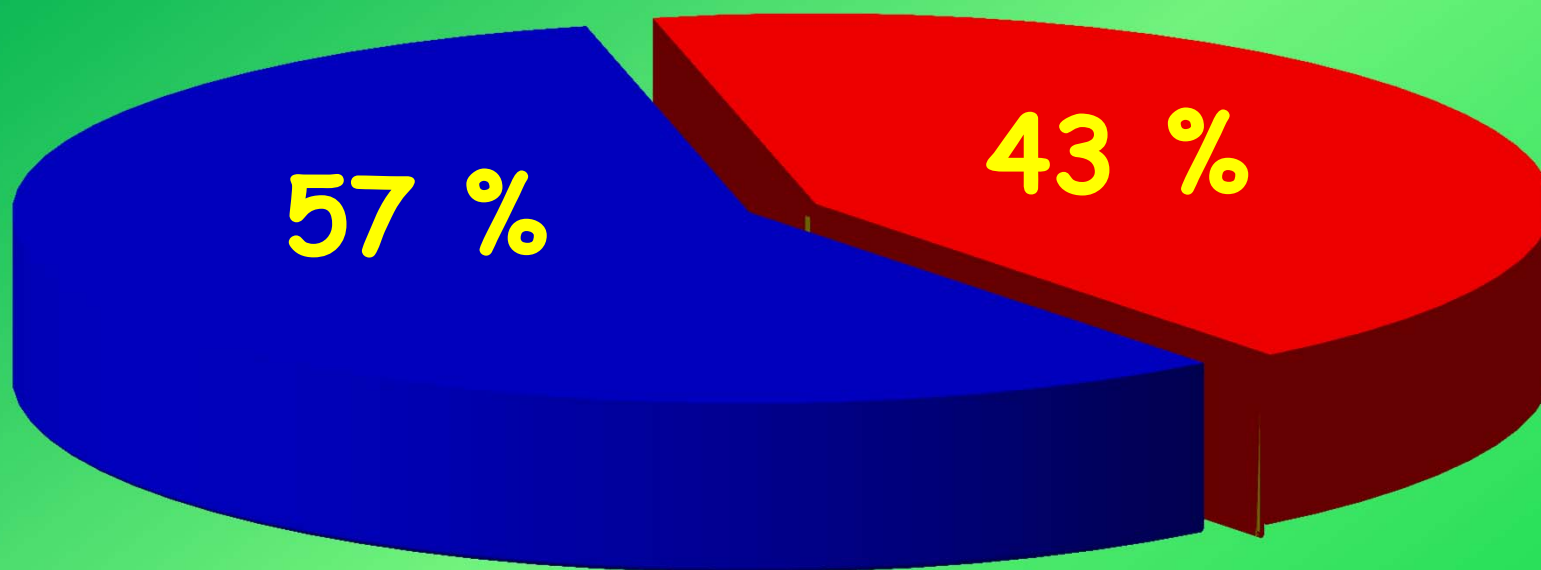
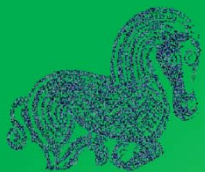
ELG – situacija u 2012. godini

- **LOGIČAN REZULTAT:**
- Obzirom na propisane ostale mjere (i bez programa) tijekom 2012. godine se, očekivano **javlja i novi slučajevi (nova žarišta)**
- ELG -> ako se na jednoj životinji potvrdi pozitivan nalaz, **potrebno je testirati sve rasplodne životinje u stadu**, što nas vraća na početak

ELG pozitivni slučajevi, 2012. godina (siječanj - rujan)

- **nova stada** – zabilježena u 2012. godini (**45 stada/226 životinja**)
- daljnja provedba mjera na pozitivnim stadima iz 2011. godine (**59 stada/245 životinja**)

ELG – što i kako dalje ?

- Udio pozitivnih stada prilikom provedbe mjera u 2011. godini iznosio je svega 0.8%
- Do danas niti jedno stado nije ostvarilo status službeno slobodnog od ELG
- Zajednička odluka (i zajednička odgovornost) po pitanju budućnosti ELG programa
- **Sa stajališta veterinarske struke, neosporno je da je program potrebno nastaviti**
- **Financijska situacija – dodatni problem !?**
  - Sufinanciranje programa, kao još uvijek otvorena opcija
  - U ovom trenutku stvari stoje nešto bolje nego prije par mjeseci (KSK)

Nastavak programa ???

1.) Pravilnik o veterinarskim uvjetima za stavljanje u promet goveda i svinja

(Narodne novine, 71/2012)

2.) Pravilnik o mjerama za suzbijanje i iskorjenjivanje enzootske leukoze goveda

(Narodne novine 30/2012)

- ***navedenim zakonskim propisima detaljno je propisan način testiranja, stjecanja uvjeta za službeno slobodna stada te postupak s pozitivnim životinjama i pozitivnim stadom u slučaju potvrde bolesti***

Način provedbe potrebnih mjera...

- Postupak iskorjenjivanja bolesti je uvijek isti i jasno propisan
- Nema boljeg, učinkovitijeg niti ekonomičnijeg načina
- **Nema drugog načina**
- **Izmjene Pravilnika...** -> kako bi se, tamo gdje je to moguće, posjednicima maksimalno olakšala provedba mjera u pozitivnim stadima

Uvjeti za nastavak programa – I. Provedba propisanih mjera

- postupanje sukladno zakonskim propisima
- pravila vrijede jednako za sve posjednike !
- obveza pune suradnje s veterinarskim inspektorima na terenu
- mogućnost ponovnog uzorkovanja -> **samo izuzetno**, u slučaju potvrđene nepravilnosti, uz odobrenje Uprave veterinarstva, službeni uzorak. Izuzetak, nikako pravilo.
- Posebni slučajevi -> veterinarski inspektor, nakon konzultacija s Upravom... **to nije pravilo, nego izuzetak !**

Uvjeti za nastavak programa - II. Mogućnost odgode klanja

- Izmjena Pravilnika u 2012. godini dala je tu mogućnost, ali...
- **Nema uvođenja novih životinja u stado, dok posljednja pozitivna životinja nije upućena na klanje !**
- Farma mora imati uvjete za potpuno izdvajanje oboljelih goveda
- **Puna suradnja s veterinarima i veterinarskim inspektorima !!!**
- Izuzeća su moguća isključivo u slučaju većih gospodarstava mliječnih krava, s većim brojem pozitivnih životinja, do kraja laktacije

Uvjeti za nastavak programa - III. Odšteta za ELG pozitivne životinje

---

- **Uprava veterinarstva nema zakonskih niti financijskih mogućnosti dati:**
  - veću odštetu od procijenjene (ind. vrijednost životinje)
  - 'kravu za kravu'
  - platiti odštetu unaprijed, bez propisanog postupka
- **Udruge, komora, lokalna samouprava... postoji li mogućnost dodatnih financijskih sredstava, ili bar bolje organizacije nabave novih životinja !?**
- **Odgovornost posjednika za pravilno držanje životinja i pravilnu provedbu mjera !!!!!**
  - **Niti jedan posjednik nije ostao bez odštete za goveda pozitivna u 2011. godini ?!**

HVALA !

Žaklin Acinger Rogić, dr.med.vet. (ELG) 01/6443-839

Tomislav Kiš, dr.med.vet. 01/6443-554

Ivica Sućec, dr.med.vet. (TBC, BG) 01/6443-872

zaklin.acinger@mps.hr

tomislav.kis@mps.hr

ivica.sucec@mps.hr